DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

HYPOCHONDRIASI.

10

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

DE

HYPOCHONDRIASI;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi Admodum Viri

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,

Et Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto,

PRO

GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

PETRUS VENABLES, A. M.

CHIRURGUS

SOCIET. REG. PHYS. PRÆSES ANNUUS,

NECNON

SOC. REG. MED. EDIN. SOC.

HIBERNUS.

AD DIEM 24 JUNII, HORA LOCOQUE SOLITIS.

Nil prodest, quod non lædere possit idem.
Eripit interdum, modo dat medicina salutem.

Ov. Trist.

EDINBURGI:

CUM PRIVILEGIO,

APUD ROBERTUM ALLAN.

M,DCCC,III.

VIRO BONO PROBOQUE

JACOBO HAMILTON, M. D.

ARTIS OBSTETRICIÆ IN ACADEMICA EDINENSI

PROFESSORI,

COLL. REG. MED. EDIN. SOC.

SCIENTIA MEDICA

PERITISSIMO,

URBANITATE,

BENEVOLENTIA,

OMNIBUS DENIQUE VIRTUTIBUS

QUÆ

HOMINEM, CIVEM, MEDICUM

DECENT

ORNATISSIMO,

HANC DISSERTATIONEM

ANIMI BENEFICIORUM IN ÆTERNUM MEMORIS

TESTIMONIUM

PEREXIGUUM, SED SINCERUM,

EX CORDE

OFFERT

DISCIPULUS SUUS DEVINCTISSIMUS

PETRUS VENABLES

NECNON

VIRO REVERENDO ATQUE ERUDITO

JOANNI WALKER, A. M.

COLLEGII

SACRO-SANCTÆ ET INDIVIDUÆ

TRINITATIS

JUXTA DUBLIN

SOCIO,

(CUJUS

EX PRÆCEPTIS AMICISSIMIS ET TUTELA FIDELI

DUM VITAM ACADEMICAM PERAGEBAT,

PERMULTA BENEFICIA NUNQUAM

OBLIVISCENDA

ACCEPIT)

HOC, QUALECUNQUE OPUSCULUM,

SUMMÆ REVERENTIÆ

AC

AMORIS

MONUMENTUM,

D. D. C.QUE

AUCTOR.

—— "Wraps the hour of woe in tenfold night.
" And often, where no real ills affright,
" It's viſionary fiends, an endleſs train,
" Aſſail with equal or ſuperior might,
" And thro' the throbbing heart, and dizzy brain,
" And ſhivering nerves, ſhoot ſtings of more than mortal
" pain."

BEATTIE's Minſtrel.

CORRIGENDA.

P. 9.	l. 1.	*pro* ſequælem	*lege* ſequelam.
— 13.	— 8.	— ineſtinalis	— inteſtinalis
— 13.	— 16.	— cereberi	— cerebri.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

HYPOCHONDRIASI.

P. VENABLES, *Auctore*.

HYPOCHONDRIASIS, ſecundum CULLENUM, ita deſignatur, " Dyſpepſia cum mœſtitia, languore ac metu ex cauſis non æquis in temperamento melancholico."

Ex hac definitione, mentem corpuſque ſimul labe corripi ſatis conſtat, haud numeranda ſunt igitur omnia illius ſymptomata, ea vero ſæpiſſime et conſtantiſſime occurrentia ſcilicet, quæ animum tubum-

que inteſtinalem agitant, huc adducere ſufficiet, horum igitur phænomena accuratius ſpectabo, et quæ tubum inteſtinalem afficiunt, prius veniunt perpendenda.

Appetitus valde mutabilis eſt, aliquando ita imminuitur ut cibum omnino reſpuit æger, deinde *vice verſa* penitus inſatiabilis evadit, et victu in ventriculum (præcipue si vegetabilis eſſet) accepto, pondus et oppreſſio circum præcordia ſentiuntur, poſtea eructationes ſequuntur, ex alimenti naturâ autem pendentes, ſi diæta animali veſcatur putridæ ſunt, ſi vegetabili acidæ, ſi oleaginoſa rancidæ, his nauſea vomituſque ſæpe ſuccedunt; ſpurcities e ventriculo vomitione ejecta facies diverſas exhibet, in nonnullis viſcida et firma eſſe videtur, in aliis tam acida, ut vel pannum linteum erodere queat.

Cruciatus in regione epigaſtricâ adſunt, et aliquando moleſtiæ ſenſus peculiaris, quem vulnus exuſtione inductum æger æmulari dicit.

Tubus inteſtinalis frequenter in variis partibus diſtenditur et inflatur, ſed quum hoc ſæpius in

regionibus

regionibus hypochondriacis accidat, nomen morbo inde inditum eſt, tumor durior et perceptu externè facilior frequentius in hypochondrio ſiniſtro adeſt, hinc opinio inter antiquos invaluit morbum in liene ſedem habere.

Dolores violentes, et tormina regionem umbilicalem cruciant, quæ ex flatùs emiſſione paululum levaminis accipiunt, ſed hoc citò et copioſè renovato, viribus auctis iterum recurrunt.

Alvi ſtatus variat, aliquando laxus, ſed plerumque aſtrictus eſt.

Præter hæcce canalis alimentarii vitia, corpus aliter dolore vexatur, ſed hoc e ſtatu ventriculi maxime pendere judicarem; reſpiratio difficilis fit et motu plurimum incitatur; caput doloribus in diverſis partibus et ſæpe ſtupore vel vertigine tentatur; cor etiam palpitatione afficitur; ſymptoma inter alia notatu dignum eſt, fluxus ſalivæ maxime auctus, quod tam frequenter occurrit, ut hoc morbo laborantes *ſputatores* inde nomen audiant. Signis notabilioribus, quibus functiones vitales læſæ indicantur, jam enumeratis, quam breviſſime de

functionum animalium læsione dicam, ſymptomata plurima diverſis morbis cum eo de quo nunc agitur communia ſunt, mentis autem affectiones ei ſoli fermè peculiares videntur.

Languor quidam hunc morbum ſemper comitatur qui ægrum a concitatione aliqua animi corporiſve alienat; aliquando memoria quam plurimum imminuitur; tanta eſt proclivitas ad metum, mœrorem aliaque ſimilia pathemata, ut vel minimâ vel nullâ fortaſſe exiſtente cauſâ excitentur; ſemper de valetudine ſuâ æger admodum ſolicitus eſt, (et pathematis ſupradictis animum agitantibus) nil mirum ſi peſſimum ſemper de eâ opinetur, et hoc etiam ad abſurdum, quanquam enim ſanitate nullo modo optimâ fruatur, nihilominus procul abeſt ut ægritudo tanta ſit, quanta ipſi videatur.

Ideas quaſcunque animum occupantes perſeverantia notabili proſequitur et inveſtigat, et optime de omnibus ratiocinatur, ſanitate ſuâ ſolâ excepta, de hac enim opinionem ſuam tenaciſſimè defendit, et quò magis infirmare conaris, eò firmius mente infigitur, triſtis autem et cogitabundus hominum

minum societatem aversatur et odit, solitudinemque petit, quo liberius moestitiæ indulgeat, in hoc statu miserando tempus conterit; mentis agitatio somnum fere adimit, requie tamen forte inducta, ita somniis horrendis perterretur miser, ut viribus parum refectis expergiscatur, talia vel fortasse pejora quam die præeunte iterum subiturus; morbus quando ad hunc statum pervenerit, sæpe in melancholiam vel maniam desinit.

Duratio ejus haudquaquam certa est; priusquam ad trigessimum quintum ætatis annum perventum sit, nullos fere aut perpaucos aggreditur, rarissime verò per totum sequentem vitæ cursum e morsu tenaci penitùs liberatur miser semel captus, quanquam remissiones nonnunquam experiatur, hæ sunt admodum variæ, sed meliori valetudine æstate quam hyème gaudet; hæc sunt notabiliora symptomata. Numero ordine et violentiâ, a rebus ægrotanti propriis, necessarie variant.

DE CAUSIS.

Causa Praedisponens.—Quoniam temperamentum melancholicum causam præcipue prædisponentem

ponentem dare judicatur, hujus temperamenti naturam aliquantulum ſcrutari haud abs re erit eòque magis, quum temperamentorum diſcrepantiam exiſtere nonnulli penitùs denegaverunt, horum verò error hinc forte orſus eſt, quod opinionem ſecum formarunt rei ipſi incongruam.

Obſervatio diuturna probavit, plurima frequentiſſime in eodem homine ſimul conjuncta occurrere, et horum unumquodque alterum ſemper comitari, huic veteres nomen temperamentum tribuerunt, et quanquam *theoria* unde appellatio deducitur, erroribus repleta ſit, tamen nil dubitandum quin talis combinatio revera exiſtat; quum omnia temperamentum efficientia vel difficillime vel nequaquam deſignare liceat, paucis de ſenſilitatis et irritabilitatis ſtatu dictis, utrum ſcilicet proportione in diverſis hominibus variant? Num ſemper fixæ manent? Harumque cauſæ inveſtigatione contentus ero.

Irritabilitatem et ſenſilitatem in juventute quam in ſenectute majores eſſe nemo non concedit, ſed maximam etiam in his diſcrepantiam homines ejuſdem ætatis exhibent, in uno ſumma et mentis et corporis

corporis alacritas, quodcunque aut cogitat aut facit, clare nitet, natura hilaris, voluptati, ſpei, aliiſque pathematis excitantibus proclivis eſt, cogitationes altera alteri curſu tam veloci ſuccedunt, ut nil diu ampleċtatur, hinc nec ſtudio nec labori arduè incumbit, affeċtiones ſuæ plurimum variant, amor odiumque æque mutabilia; cauſis leviſſimis mens agitatur; copia ſanguinis libere circulantis et ſecretiones omnes abundantes *talem* deſignant.

Alterum invenimus ejuſdem ætatis omnia penitus diverſa exhibentem, vultum ſeverum, triſtem et cogitabundum, ad pathemata deprimentia vergentem, de omnibus fere peſſimum judicantem, quum animus ſuus cogitationum varietate nunquam divellatur, argumentationis ſeriem quomodocunque tardam vel difficilem attentione maximà conſequi pollet; affeċtiones ſuæ tardæ; in amicitiis firmus ſed odium ſuum immobile ſtat, *huic* circuitus ſanguinis lentus eſt et ſecretiones æquo minores.

Hæ varietates non ſolum inter adultos ſed in infantili ætate ſeſe manifeſtant, inter ſenes ac juve-

nes

nes etiam clarè micant, et ex notitiâ flatus solidorum investigare possumus modum quo tale inducitur discrimen. In hac consideratione, præcipuè notanda est discrepantia perpetuò occurrens in densitate solidi simplicis; fœtus recens formatus totus mollissimus est et ex mucilagine tremulâ constare videtur, progressu ætatis firmiorem adipiscitur structuram, sic ossa quæ primum gelatinam referrebant, gradatim cartilagines fiunt, et tandem in ossa convertuntur, cutis etiam et membranæ omnes paulatim rigidores fiunt. Hujus mutationis causam ex diversa stimulorum applicatione deducere possumus, nam omnibus notum, stimulo alicui musculo admoto contractionem insequi, hinc partes eum componentes proprius accedere, et hoc modo cohesionem augeri, talis effectus post unam alteramve stimuli applicationem percipi fortasse non potest, sed stimulo diutius continuato clare patebit; cerebo et nervis aliquid simile accidit, horum enim densitatem ætate maxime auctam invenimus; si sensilitatis et irritabilitatis diminutio, e densitate solidi simplicis pendeat, tum hæc densitas, quo cunque

cumque modo effecta eandem sequælem semper habebit, et hujus argumenti vis ab actione vel modo operandi astringentium plurimum corroboratur, nam inter omnes convenit, partes horum usu densiores fieri, sensilitatem vero multum imminui, his inductus crederem, sensilitatem aut penitus aut quamplurimum e densitate solidi simplicis pendere, hanc densitatem in quibusdam, quam aliis ejusdem ætatis, gradu majorem esse, multis argumentis probatur; illis cutis densa et arida, capilli firmi et nigri, palor faciei, corpus plerumque macrum et vasa sanguifera superficiem clare perlucentia; hinc verisimile est densitatem in diversis hominibus ex partu variare, et ex hoc fonte effluere possunt temperamentorum phænomena; densitatem in diversis personis ex duabus causis diversam esse jam comprobatum est, nempe, *conformatione naturali* et stimulorum *applicatione*, quarum utraque sensilitatem et irritabilitatem imminuit, tum si ex his una, sit causa hypochondriasis prædisponens, et, altera sit, necesse est, quod multorum et peritorum equidem testimoniis patet, qui plurimos vel

B temperamento

temperamento ſanguineo præditos actione ſtimulorum aut violentâ aut diuturnâ huic morbo obnoxios eveniſſe narrant.

Inde, omnes ætate provectos prædiſpoſitionem habere, colligerem.

De Causis Excitantibus. Nulla cauſa hunc morbum frequentius inducit quam mentis exercitatio vehemens; qui aliquo negotio detinentur, attentionem arduam poſtulante, huic admodum proclives ſunt, et quum hoc literatis ſæpius accidat, *morbus eruditorum* ex illorum tentatione frequenti nuncupatus fuit, iis tamen minime peculiaris eſt, ſed mente, aliqua re penitus diſtenta, ſæpe ſequela eſt, hujus cauſæ vis neceſſarie plurimum augetur ex proclivitate illorum qui huic morbo prædiſpoſitionem habent, ad attentionem figendam.

Pathemata deprimentia ut mæſtitia, metus et ſimilia, ſæpiſſime eum excitant: exemplum tradit Hoffmannus ſymptomatis violentiſſimis deſignatum ex mærore pro morte filii orientibus; fortunam etiam in pejus ruentem morbus nonnunquam ſequitur; ut attentio immodica, ita tota mentis relaxatio cauſa eſſe invenitur; omnes cauſæ adhuc

numeratæ

numeratæ in cerebrum primariè agunt, debilitatem vel ab excessu vel defectu stimulorum inducentes; quoniam verò omnes stimuli majorem, in eam cui proxime applicantur quam in ullam aliam corporis partem, vim exercent, idcirco semper invenitur affectionem mentis ab horum actione majorem esse, quam illorum qui nunc sunt memorandi.— Ex multis colligere possumus frigus partim agere in hoc morbo excitando, nam in regionibus frigidis maxime pollet, et equatorium versus penitus evanescit, sub eo laborantes etiam æstate quam hyème meliori valetudine gaudent, humiditas potestatem hujus causæ plurimum adauget, pro certo cognitum est, hypochondriacos valde inertes esse, unde frigoris et humiditatis actioni magis obnoxii fiunt; sæpissime observatur desides nimis sibi indulgentes potiusquam laboriosos, in hanc ægritudinem pronos esse, illis fortasse ipsa ignavia causa esse potest satis valida, sed plerumque cum aliis conjungitur.

Causa altera est stimulorum usus immodicus, tales sunt opium, liquores generosiores, nicotiana, &c. emetica etiam et cathartica acriora.

Plurimæ aliæ caufæ ab auctoribus numerantur, ficut morbi præeuntes; fluxus varii; evacuationum folitarum fuppreffio; vifcerum tumores fcirrhofi; venus immodica, &c. minime negandum quin nonnullæ ex his in hoc morbo excitando multum valeant, fed aliæ funt modo fymptomaticæ, dum aliæ non nifi conjunctim cum aliis agunt.— Altera caufarum claffis enumeratur quæ actionem primariam *in folido* producere dicitur, fcilicet aftringentium et tonicorum ufus immodicus fed hæc ut et omnes ftimuli diutius ufitati prædifpofitionis incremento potius favere videntur.

De Causa Proxima multum inter fe difcrepuere medici, certe haud operæ pretium erit mentionem facere de *ataxia* fpirituum animalium vel de vaporibus olim pro caufis habitis, hæ quanquam prima facie abfurdæ multum tamen olim prævaluerant; antiqui (propter caufas antea narratas) lienem affectum putabant, fed in plurimis ægris, hoc vifcus poft mortem penitus intactum invenitur, et etiamfi morbidum effet, hoc nequaquam fufficeret ad explicanda fymptomata; ab aliis congeftioni

in

in visceribus abdominalibus attribuitur, quorum opinio hinc orta, quod in dissectione cadaverum nonnullorum quibus hic morbus lethalis fuit, vasa miseraica multo sanguine impleta fuerant et viscera ipsa tumida et scirrhosa, sed hoc concesso, hæc omnia, symptomata vel sequelas potiusquam causas esse videntur.

His addiderunt nonnulli debilitatem tubi inestinalis sed hic in dyspepticis multo magis afficitur sine pathematum hypochondriacorum occursu.

His opinionibus jam enumeratis, ad investigandam causæ proximæ naturam ex actione causarum remotarum progrediar.

Ex supradictis apparet causas prædisponentes simul concurrere in afficienda densitate solidi simplicis, ideoque cerebri; ad hoc probandum observatur, cerebrum in hoc morbo densius fieri; nonnullæ ex causis excitantibus, ut mæstitia, metus, mentis exercitatio diuturna, in cerebrum directè agunt, dum aliæ, ut vita sedentaria, evacuationes nimiæ, stimuli æquo majores, actionem primariam in aliis corporis partibus producunt, hæc omnia

nia ad ſyſtema infirmandum tendunt; quanquam cauſæ poſteriores ad hoc infortunium excitandum plurimum valeant, tamen cum ſtatus mentis hypochondriacus diſtinctè notetur (meâ ſententiâ) ad actionem priorum referendus eſt, nihilominus libenter concedam, debilitatem cerebri excitari poſſe vi ſtimulorum in alias corporis partes agentium; ſed actio plurium cauſarum aut ex varia in corpus applicatione, aut ex combinationibus diverſis ſymptomata variare ſolùm videtur, cauſa proxima ergo videtur eſſe debilitas, in ſtatu denſo ſolidi ſimplicis, cauſis cerebrum præcipuè afficientibus inducta: et hinc rationem quæram ſymptomatum notabiliorum incipiens cum pathematis.

Inter corpus et principium ſentiens connexio eſt arctiſſima, ita ut affectio quævis unius alteri facillime impertiatur, quommodo hoc efficitur penitus ignoro, ideoque intactum relinquam, ſat mihi, si cogitationis mutationes quaſdam e certis corporis conditionibus pendere probatum ſit, et jam ſupra demonſtravi connexionem quandam exiſtere inter ſtatum denſum ſolidi ſimplicis et proclivitatem ad pathemata

pathemata deprimentia; huic ſtatui ſi ſtimulus æquus applicetur, hilaritatem bonamque valetudinem parabit, ſed ſi major ſit vel minor æquo, tum ſuperabit proclivitas.

Quod ad inteſtinorum phænomena attinet, ut digeſtio plurimum e ſtatu fibræ muſcularis pendere videtur, non mirandum ſi multum lædatur, cum irritabilitatis defectus hic tam conſpicuus ſit; congeſtio in viſceribus ex hoc oriatur quod cor et arteriæ non ſat valida ſunt, ut ſanguinem totum uſque ad extremitates propellant, etinde accumulatio fit in partibus internis; omnia alia ſymptomata aut ex his pendent, aut rationem ſimilem admittunt.

DIAGNOSIS.

Nil difficilius in re medicâ aut attentione medici dignius, quam morbos accurate diſtinguere, quod hic maxime neceſſarium eſt, quum nulli morbi plus confundantur, quam ii, nomine *nervoſi* cogniti, hoc præſertim evenit inter dyſpepſiam, hyſteriam, et hypochondriaſin, tamen phænomenis in

ſingulis

ſingulis diligenter incumbendo, diagnoſis admodum facilis erit; homines ætate provectos (præcipue ſi ſint melancholici) hypochondriaſis aggreditur; ſed in juvenes et ſanguineos dyſpepſia impetum facit; conſtipatio illis quam his frequentius accidit; animi affectiones diſcrimen optimum præbent, nam dyſpeptici non ſub tanta mentis labe laborant, et etiamſi animo paululum demiſſi ſint, nil eſt niſi gradus quidam timiditatis cito abeuntis; anxietas e contra et metus præcipuè de valetudine ſuâ hypochondriacum deſignant.

Quanquam hyſteria hunc morbum aliquantulum æmuletur, tamen diſcrepantia eſt ſatis luculenta, hyſteria ſubitò impetum facit nec diu permanet, et poſtquam receſſerit bona valetudine fruitur homo, at hypochondriaſis pedetentim ſerpit, et ſine intermiſſione ægro ſemper adhæret, illi fæminæ ſanguineæ, huic vero ſenes melancholici maxime obnoxii; convulſiones et coma ſemper ſunt illius ſatellites, hanc autem nunquam comitantur, his adde globum et clavum hyſtericum tam frequenter in priori occurrentes.

Hi

Hi morbi alter ab altero facile diſtinguuntur, ſed hunc inter et melancholiam difficilior eſt diagnoſis; dyſpepſiam ſymptomaticam hypochondriaſeos characteriſticam eſſe nonnulli voluere, ſed Cullenus (qui acumine ingenii nemini palmam cedit) hoc ſymptoma in melancholia ſæpius occurrere notavit; alii exaffectione mentis diſcrimen trahunt, si de valetudine ſuà ſolicitus ſit æger hypochondriacus eſt, si aliter omnino occupetur vel ideas abſurdas de ſeipſo concipiat, melancholicus.

PROGNOSIS.

Nequaquam fauſta eſt, nam morbus radice ſemel fixâ rariſſime recedit, ſed hoſtiam jam captam angoribus, aliquando veris, ſæpe falſis excruciat; si ætate provectus ſit æger et temperamentum melancholicum in illo diſtinctè notetur, ſanitas plena omnino deſperanda eſt, et eo magis quo morbus diuturnior fuerit; at ſi ab evidente cauſa juvenem aggrediatur, hàc remotâ, medicabi-

lem futurum ſperandum eſt, niſi melancholici ſit temperamenti et morbus diu duraverit, tum quod ætate ingraveſcat metuendum; cum hominem in ſenectutem vergentem e cauſâ quavis immedicabili aggrediatur, et per longum tempus remaneat, in melancholiam terminaturum veriſimile eſt.

METHODUS MEDENDI.

Hunc morbum, ex actione virium debilitantium in ſtatum denſum ſolidi ſimplicis pendere, in parte præcedente hujuſce diſſertationis demonſtrare conatus ſum; cum de prædiſpoſitione dixerim, connexionem inter hunc ſtatum et ſenſilitatis irritabilitatiſque defectum indicavi; hæc conditio paulatim ſemper, nunquam ſubito variationem pati videtur, ideoque indicationes præcipuæ ſunt;

Cauſas remotas amovere;

Symptomata maxime urgentia mitigare;

Remedia ſtatui ſolidorum idonea exhibere;

Meditatio nimia cum vita ſedentariâ conjuncta

ta inter caufas præcipuas enumeratur; his igitur continuatis fanitas nequaquam fperanda; æger ftudia feponere et exercitatione modicâ cætuque hilari feipfum occupare debet, pro exercitio Sydenhamus equitationem premultum laudat, et vel omnibus aliis remediis fuperfedere putat, exemplum unius referet hoc morbo nimio ftudio impliciti, cui (plurimis incaffum tentatis) hoc fuafit, et perfeverantiâ, e ftatu peffimo ad fecundam valetudinem demum reductus fuit æger. Cullenus hanc efficacem effe mentem exercendo autumat; si frigus cum humiditate in causâ fit, aut mutatione cœli, vel si hoc fieri non poffit, veftimentorum calidiorum ufu medela quærenda eft; aliæ caufæ remotæ ut venus immodica, vinum plus fatis, nicotiana, &c. penitus funt fugiendæ.

Quædam ex remediis quibus fymptomatis urgentibus obviam itur, nunc veniunt numeranda; cruditates frequenter adfunt ventriculo et cum naufea et anorexia perquam moleftæ fint, emeticum lene debet exhiberi, in plurimis cafibus laxantia lenia ut fuper tartris potaffæ, &c. fufficiant, fub-murias

 hydrargyri

hydrargyri etiam fructu non caret; HOFFMANNUS laudat enemata emollientia utpote optima ad expellendam fordem et fpafmos flatufque removendos, aciditas tam fæpe hunc morbum comitans abforbentium ope corrigenda eft, et ita levabuntur cardialgia atque dolores ventriculi inde orientes, fin autem pertinaces fuerint, opio, parvis dofibus uti liceat, modo illius effectibus malis, ope remediorum alvum leniter folventium obviam itur; ad fpafmos inteftinorum ex flatu inductos compefcendos remedia antifpafmodica ut opium æther, &c. bene aptantur.

Nunc ad poftremam indicationem preventum eft, nempe ut remedia pro ftatu folidorum exhibeantur, permulta medicamenta ad roborandum fyftema laudata funt, fed, ut antea diximus, illorum ufus magis nocet quam juvat, ideoque attentio medici præcipue ad regimen ægrotantis dirigenda eft, diæta nutriens foret et levis, vegetabilia et omnia alia aciditatem gignentia fummâ cum cautelâ evitanda; poft prandium paululum vini bibendum, theâ et caffeâ modice utendum; de exercitationis

commodis

commodis antea dixi, hic loci fortaſſe operæ prætium erit notare nequaquam ſtatim poſt cibum ſumptum exercitandum eſſe; æger in temperie equabili, magis calidâ, ſemper verſare debet, quoniam ſyſtema vim excitantem magnam poſtulat, ſed viciſſitudines omnes caloris atque frigoris nocere videntur, hinc balneo calido non utendum ſine maxima attentione ne æger incautè et ſubito in frigus perveniat.

Nunc de mente tractandâ aliquid dicerem, ſed hoc ultra limites opuſculi hujusmodi perduceret, hac igitur de cauſa eos qui plura et multo meliora de hoc morbo diſcere volunt ad opera cl. Cullenı ablegare vellem.

FINIS.